

Raportul

privind executarea bugetului public național

și a componentelor acestuia

pe primul semestru al anului 2018

2018

Chișinău

Cuprins

Evoluții macroeconomice recente ale economiei naționale.....	3
Executarea bugetului public național în semestrul I 2018.....	6
Executarea bugetului de stat în semestrul I 2018	10
Evoluții în domeniul datoriei de stat și altor angajamente condiționate în semestrul I 2018	17
<i>Perspectivă de executare a bugetului public național până la finele anului</i>	20

Introducere

Raportul semianual privind executarea bugetului public național este elaborat în baza art. 72 al Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25 iulie 2014.

Legea bugetului de stat pe anul 2018, Legea asigurărilor sociale de stat pe anul 2018, precum și Legea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2018 au fost aprobate în decembrie 2017. În luna iunie 2018, în conformitate cu art.61 al Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014, la aceste legi au fost introduse modificări și completări. Factorii de bază care au determinat amendamentele operate sunt următorii:

- ajustarea indicatorilor bugetari la venituri, cheltuieli și soldul bugetar (deficit) reieșind din reestimarea prognozelor principalilor indicatori macroeconomici, care au fost coordonate cu experții Fondului Monetar Internațional în cadrul misiunii desfășurate în perioada 15-25 martie 2018;
- revizuirea și prioritizarea programelor de cheltuieli, implementarea programelor noi care nu au fost aprobate în legea bugetară anuală;
- asigurarea implementării în continuare a reformei administrației publice centrale.

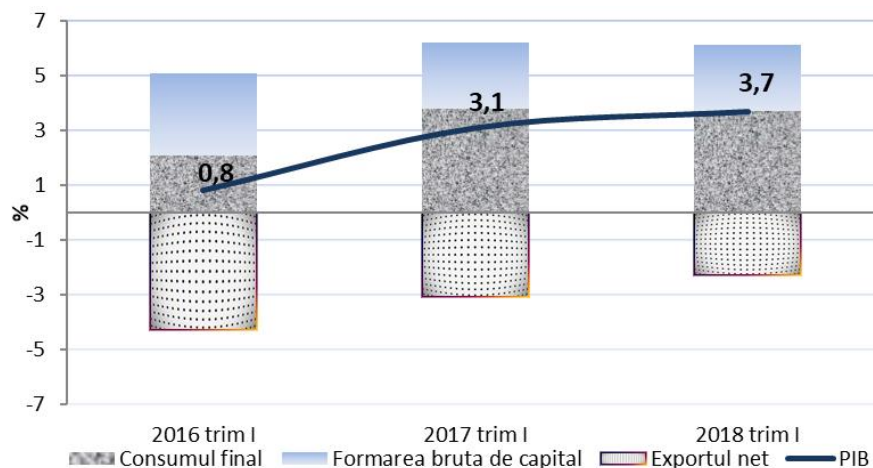
Evoluții macroeconomice recente ale economiei naționale

În semestrul I al anului 2018, economia Republicii Moldova a continuat trendul ascendent: creșterea investițiilor în active imobilizate, intensificarea comerțului exterior, creșterea veniturilor și cheltuielilor publice, etc. S-au înregistrat evoluții pozitive ale sectorului real: agricultura, industria, serviciile de transport, etc. Creșterea reală a salariului și majorarea remiterilor de peste hotare au condus la majorarea consumului. Totodată a continuat aprecierea valutei naționale și s-a menținut procesul dezinflaționist.

În primul trimestru 2018, economia națională a continuat ritmul de creștere început în anul 2017 majorându-se cu 3,7% comparativ cu trimestrul I din 2017, după cum denotă Diagrama 1.1. Creșterea produsului intern brut (PIB) de 3,7% s-a bazat, în principal, pe creșterea consumului populației (3,7% față de trimestrul I 2017), ca urmare a creșterii salariului mediu pe economie cu 13,2%, creșterii remitențelor cu circa 18,2%, ce a îmbunătățit puterea de cumpărare a populației. Formarea brută de capital fix a înregistrat o creștere de 4,2%.

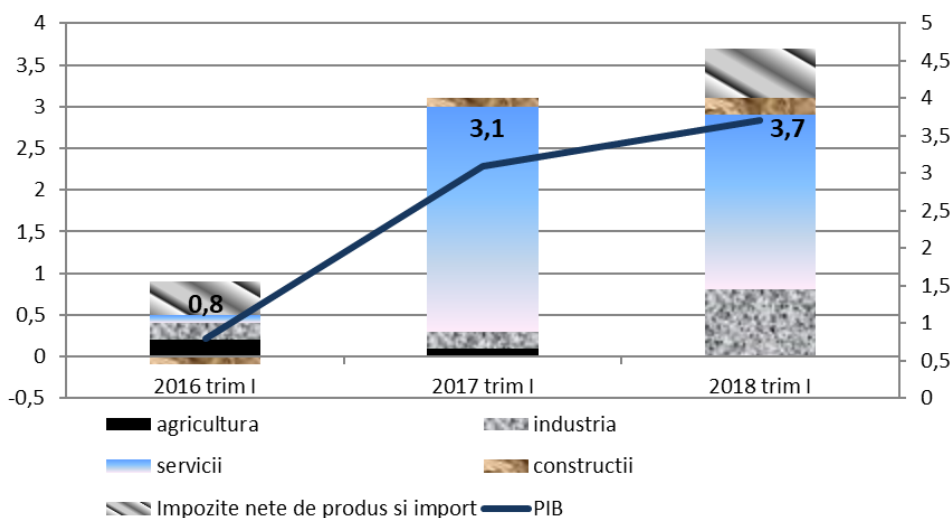
Cererea internă majorată a fost acoperită din stocuri de producția internă și din import, ce a condus la un export net negativ de 3,1%.

Diagrama 1. Contribuția la creșterea reală a PIB a elementelor de cheltuieli

Pe latura ofertei interne, valoarea adăugată brută totală a crescut cu 3,6%, fiind susținută, în principal, de ramura “comerț; transport și depozitare; activități de cazare și alimentație publică”, valoarea adăugată brută a căreia a înregistrat o creștere de 6,3%, contribuind cu 1,2% la creșterea PIB. Valoarea adăugată brută din sectoarele industrie și construcții, au înregistrat dinamici, de respectiv, 4,6% și 3,5%, contribuția acestor sectoare la creșterea PIB fiind de 0,2-0,8%. Impozitele nete pe produs au crescut față de nivelul anului precedent cu 0,6%.

Diagrama 2. Contribuția la creșterea reală a PIB a elementelor de creare

În primele 6 luni ale anului curent volumul **producției industriale** a fost în creștere cu 8,4% față de aceeași perioadă din 2017, ca urmare a creșterii în industria extractivă cu 2,3% producției industriale în industria prelucrătoare (+15,9%). Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat a crescut cu 5,4%.

Producția agricolă în trimestrul I 2018 a înregistrat o creștere de 1,0% (în prețuri comparabile) față de perioada respectivă a anului 2017. Majorarea producției agricole a fost determinată de creșterea producției vegetale cu 3,4% și producției animaliere cu 1,0%.

În ianuarie-martie 2018 volumul lucrărilor în **construcții** s-a redus în prețuri comparabile cu 1,7%, față de nivelul înregistrat în perioada respectivă a anului 2017. Pe obiecte de construcții, volumul lucrărilor de construcții executate la clădirile rezidențiale și construcțiile ingineresti a scăzut cu 2,7% și respectiv cu 13,0% față de ianuarie-martie 2017.

Volumul investițiilor în active imobilizate în trimestrul I 2018 a înregistrat o creștere de 2,3% (în prețuri curente) față de perioada similară anului 2017.

Volumul cifrei de afaceri în **comerțul cu amănuntul** (cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete) a înregistrat o creștere în ianuarie–martie 2018 comparativ aceeași perioadă din 2017, de 5,0%, volumul **cifrei de afaceri în serviciile de piață prestate populației** a crescut cu 15,8%, iar volumul **cifrei de afaceri din comerțul cu autovehicule și motociclete** în trimestrul I s-a diminuat cu 1,2% (în prețuri curente) comparativ cu aceeași perioadă din 2017. În ianuarie-martie 2018 cifra de afaceri din **comerțul cu ridicata** s-a majorat cu 3,7% față de perioada corespunzătoare a anului 2017.

Ritmul de creștere a **exporturilor de mărfuri** a accelerat în primele 6 luni ale anului 2018, până la 27,9% față de perioada similară a anului trecut. Ponderea exportului destinat statelor UE în total exporturi a reprezentat 68,5%, iar celor destinate țărilor CSI – 15,8%. **Importurile de mărfuri** au crescut, în primele 6 luni ale anului 2018 cu 25,4%, față de perioada similară a anului 2017. Importurile provenite din zona UE au înregistrat în primele 6 luni ale anului 2018 o creștere cu 30,2%, față de aceeași perioadă a anului anterior, ajungând să reprezinte 51,1% din importurile totale. Similar importurile provenite din țările CSI au crescut cu 17,4%, reprezentând o pondere de 23,3%

În ianuarie-iunie 2018 **deficitul balanței comerciale** a atins valoarea de **1420,0 mil. dolari SUA**, cu 23,1% mai mare față de cel înregistrat în aceeași perioadă din anul 2017.

În luna iunie 2018 **rata inflației** a constituit 0,8% față de decembrie 2017, înregistrând o scădere de 4,0 p.p. comparativ cu rata inflației în aceeași perioadă a anului 2017. Rata inflației anuală a constituit 3,2%, si se poziționează puțin sub intervalul de jos stabilit ca ținta a inflației de către Banca Națională a Moldovei (BNM) (5% +/-1,5%).

De la începutul anului 2018 **moneda națională** a marcat o apreciere de 1,5% față de dolarul SUA în termeni nominali (de la 17,10 lei pentru 1 dolar american la 01.01.2018 până la 16,843 lei la 30.06.2018). Față de Euro, leul moldovenesc s-a apreciat cu 4,3%. Activele oficiale de rezervă ale BNM la 29.06.2018 au atins o valoare de 2 899,9 mil. dolari SUA, majorându-se cu 3,4% comparativ cu nivelul înregistrat la sfârșitul anului 2017.

Câștigul salarial mediu nominal al unui salariat din economia națională pentru ianuarie-martie 2018 a constituit 5 906,5 lei și s-a majorat cu 13,2% față de perioada similară a anului 2017. Această evoluție s-a datorat majorării câștigului salarial din sectorul bugetar cu 14,4% și a câștigului salarial din sectorul economic (real) cu 12,5%. Aceste creșteri salariale sunt cu atât mai sugestive cu cât ele s-au realizat în condițiile reducerii inflației, ceea ce s-a reflectat în creșterea puterii de cumpărare. În termeni reali salariul s-a majorat cu circa 7,6%.

Veniturile disponibile lunare ale populației în trimestrul I 2018 au constituit în medie pe o persoană 2 353,0 lei lunar, fiind în creștere față de aceeași perioadă a anului 2017 cu

10,3% în termeni nominali, iar în termeni reali – cu 4,8%. Cheltuielile medii lunare de consum ale populației în trimestrul I 2018 au constituit în medie pe o persoană 2 330,0 lei, fiind în creștere față de aceeași perioadă a anului 2017 cu 11,4% în termeni nominali, iar în termeni reali – cu 5,9%. Valoarea medie a pensiei lunare la 1 aprilie 2018 a fost de 1 532,9 lei și s-a majorat cu 13,2% față de aceeași dată a anului 2017 în termeni nominali. Conform datelor BNS, rata șomajului (proporția șomerilor (conform BIM) în populația activă) la nivel de țară pentru trimestrul I 2018 a înregistrat 4,1%, fiind cu 2,2 p.p. mai mică față de trimestrul I al anului 2017.

Executarea bugetului public național în semestrul I 2018

Executarea indicatorilor principali ai bugetului public național (BPN) în semestrul I al anului 2018 se prezintă în tabelul următor.

Tabelul 1. Indicatorii principali privind executarea Bugetului Public Național și a componentelor acestuia

	mil. lei				
		dintre care:			
	Bugetul Public Național*	Bugetul de Stat	Bugetul Asigurărilor Sociale de Stat	Fondurile Asigurării Obligatorii de Asistență Medicală	Bugetele Locale
Venituri, total	27 776,9	17 288,0	9 980,7	3 352,2	7 050,6
Transferuri primite		26,5	3 662,3	1 364,0	4 839,3
Cheltuieli și active nefinanciare, total	26 884,4	17 850,1	9 433,0	3 076,5	6 419,4
Transferuri acordate		9 865,6			26,5
Sold bugetar (deficit (-), excedent (+))	892,5	-562,1	547,7	275,7	631,2

* cu excluderea transferurilor în cadrul bugetului public național în sumă de 9 894,6 mil. lei (inclusiv dobânzi încasate la împrumuturile în interiorul sistemului bugetar – 2,5 mil.lei).

În primele 6 luni ale anului 2018 la bugetul public național au fost acumulate **venituri** în sumă totală de 27 776,9 mil. lei, dintre care:

- la bugetul de stat – 17 288,0 mil. lei,
- la bugetul asigurărilor sociale de stat – 9 980,7 mil. lei (inclusiv transferuri),
- la fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală – 3 352,3 mil. lei (inclusiv transferuri),
- la bugetele locale – 7 050,6 mil. lei (inclusiv transferuri).

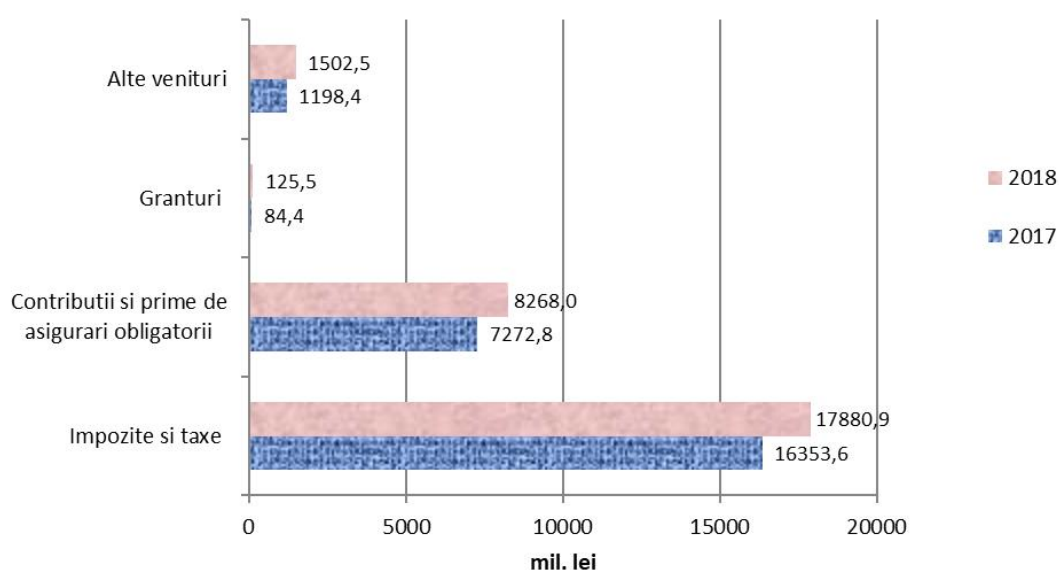
În comparație cu perioada similară a anului 2017, încasările la bugetul public național au înregistrat o creștere de 2 872,4 mil. lei sau 11,5%, inclusiv: la bugetul de stat veniturile s-

au majorat cu 1 566,4 mil. lei sau 10%, la bugetul asigurărilor sociale de stat – cu 988,2 mil. lei sau 11,0%, la fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală – cu 305,1 mil. lei sau 10,0% și la bugetele locale – cu 690,8 mil. lei sau 10,9%.

Ca pondere în PIB¹, veniturile au înregistrat o creștere cu 0,4 p.p. de la 16,6% din PIB în semestrul I 2017 până la 17,0% din PIB în semestrul I 2018.

Din suma totală a veniturilor bugetului public național, ponderea cea mai mare le revine impozitelor și taxelor – 64,4% sau 17 880,9 mil. lei. Contribuțiile și primele de asigurări obligatorii au constituit 29,8% (8 268,0 mil. lei), alte venituri – 5,4% (1 502,5 mil. lei) și granturile – 0,4% (125,5 mil. lei). Evoluția componentelor veniturilor bugetului public național se prezintă în Diagrama 1.3.

Diagrama 3 Evoluția veniturilor Bugetului Public Național în semestrul I

Veniturile colectate de către Serviciul Fiscal de Stat au însumat 18 340,3 mil. lei, cu 16,4% mai mari comparativ cu aceeași perioadă a anului 2017. Creșterea veniturilor comparativ cu perioada similară a anului precedent a înregistrat la bugetul de stat – 18,9%, bugetul asigurărilor sociale de stat – 14,2%, fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală – 14,4%, bugetele locale consolidate – 14,8%.

Veniturile colectate de către Serviciul Vamal au fost în sumă de 9 663,5 mil. lei, cu 2,2% mai mari comparativ cu perioada similară a anului 2017. Dacă excludem impactul implementării în semestrul I 2017 a prevederilor Legii 280/2016 în sumă de 442,0 mil. lei, ritmul de creștere va constitui 7,9%.

Restanțele la plata impozitelor și taxelor la bugetul public național la situația din 30 iunie 2018 au constituit 1 354,9 mil. lei, cu 10,6 mil. lei mai puțin față de începutul anului. Restanțele la impozitele și taxele administrate de către Serviciul Fiscal de Stat s-au redus cu 29,3 mil. lei, iar la Serviciul Vamal s-au majorat cu – 18,7 mil. lei. Din suma totală a veniturilor

¹ Aici și în text: PIB precizat 2018 = 163 000,0 mil. lei;
PIB executat 2017 = 150 369,0 mil. lei.

administrare de către Serviciul Fiscal de Stat și Serviciul Vamal, restanțele la impozite și taxe la bugetul public național constituie - 4,8%.

Cheltuielile bugetului public național în semestrul I 2018 au constituit 26884,4 mil. lei, reprezentând o creștere cu 1878,4 mil. lei sau cu 7,5 % față de aceeași perioadă a anului precedent.

Ca pondere în PIB acestea au înregistrat o descreștere cu 0,1 p.p. de la 16,6% din PIB în semestrul I 2017 până la 16,5 % din PIB în semestrul I 2018.

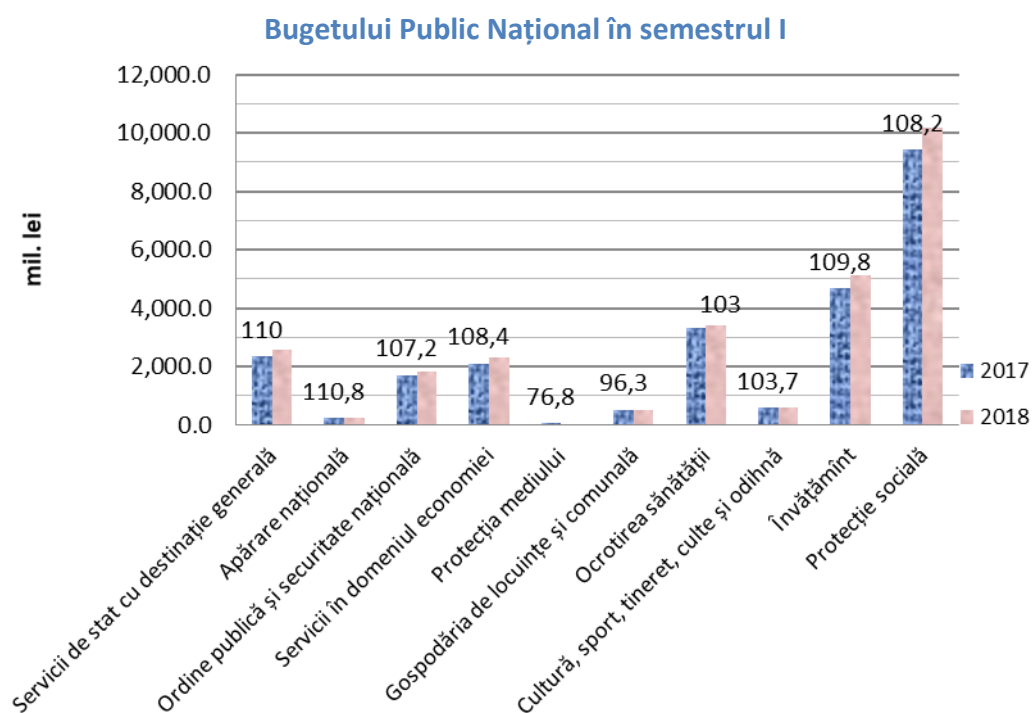
Cheltuielile efectuate în semestrul I 2018 au constituit:

- bugetul de stat – 17850,1 mil. lei,
- bugetul asigurărilor sociale de stat – 9433,0 mil. lei,
- fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală – 3076,5 mil. lei,
- bugetele locale – 6419,4 mil. lei.

Comparativ cu semestrul I 2017, cea mai mică creștere a cheltuielilor a fost înregistrată la fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală – 5,5%, iar cea mai mare creștere au atins cheltuielile bugetului asigurărilor sociale de stat și bugetelor locale - fiecare respectiv cu 8,3%. Cheltuielile bugetului de stat au înregistrat o creștere de 7,5%.

În aspect funcțional (Diagrama 1.4), cele mai semnificative creșteri s-au înregistrat la servicii de stat cu destinație generală (+10,0%) și apărare națională (+10,8%), învățământ (+9,8%), servicii în domeniul economiei (+8,4%), protecție socială (+8,2%), ordine publică și securitate națională (+7,2%), ocrotirea sănătății (+3%), cultură, sport și tineret (+3,7%). Comparativ cu semestrul I 2017 s-au înregistrat creșteri de cheltuieli în toate domeniile, exceptând protecția mediului și gospodăria de locuințe și comunală.

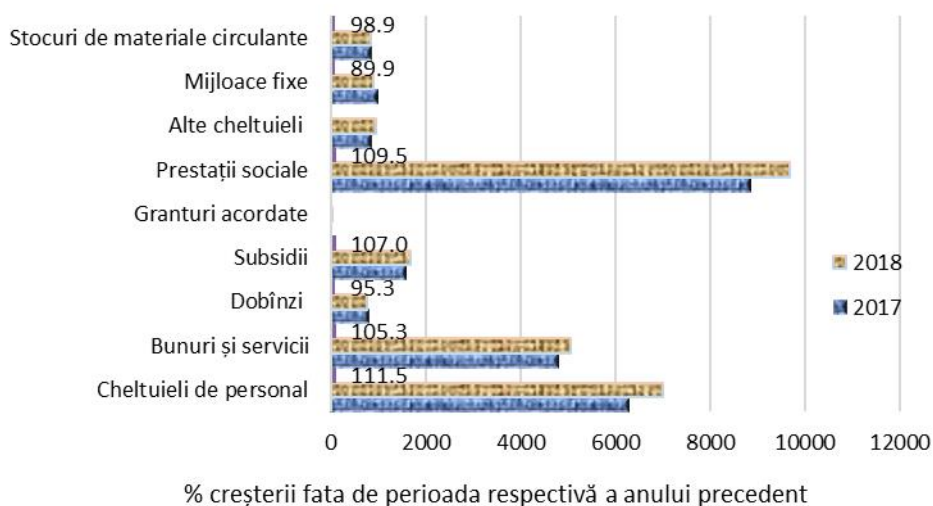
Diagrama 4. Evoluția cheltuielilor (pe grupe funcționale)

În aspect economic (Diagrama 1.5), comparativ cu semestrul I 2017, s-au majorat cheltuielile bugetului public național pentru prestații sociale, subsidii, bunuri și servicii, cheltuieli de personal. Totodată, comparativ cu aceeași perioadă, cheltuielile pentru dobânzi, mijloace fixe și stocuri de materiale circulante s-au diminuat.

Diagrama 5. Evoluția cheltuielilor (pe categorii economice)

Bugetului Public Național în semestrul I

Executarea bugetului public național în primele 6 luni ale anului 2018 s-a încheiat cu un **sold bugetar (excedent)** de 892,5 mil. lei sau 0,54% în PIB (pentru semestrul I al anului 2018 a fost estimat un deficit în sumă de 953,0 mil. lei), în condițiile în care ținta de deficit bugetar pentru anul 2018 a fost stabilită de 3,1% din PIB (Formularul nr.1).

Execuția bugetului public național în semestrul I al anului 2018 s-a soldat cu excedent bugetar, urmare a acumulării mai rapide a veniturilor bugetare, comparativ cu execuția cheltuielilor bugetare, în special celor legate de investiții din cauza procesului îndelungat de achiziții, precum și a dobânzilor mai mici din cauza aprecierii monedei naționale.

Bugetul de stat s-a soldat în perioada vizată cu deficit, sursele interne de finanțare reprezentând sursa principală de finanțare a acestuia. Celelalte componente ale bugetului public național s-au soldat cu excedent.

Tabelul 2. Soldul Bugetului public național și a componentelor acestuia și sursele de finanțare

	mil. lei				
	Bugetul Public Național	dintre care:			
		Bugetul de Stat	Bugetul Asigurărilor Sociale de Stat	Fondurile Asigurării Obligatorii de Asistență Medicală	Bugetele Locale
Deficit (-)/Excedent (+)	892,5	-562,1	547,7	275,7	631,2
Surse de finanțare, total	-892,5	562,1	-547,7	-275,7	-631,2
1. Surse interne nete	134,4	476,0	-323,2	-	-18,4
2. Surse externe nete	-174,6	-148,0	-	-	-26,6
3. Modificarea soldurilor la conturi (majorarea (-), micșorarea (+))	-852,3	234,1	-224,5	-275,7	-586,2

La sfârșitul semestrului I al anului curent a fost înregistrat un **excedent primar** (soldul bugetar cu excepția dobânzilor) de 1,0 % din PIB în condițiile în care pentru anul 2018 se estimează un deficit primar de 2,1% din PIB.

La situația din 30 iunie 2018, la bugetul public național s-au înregistrat **creanțe cu termen expirat** în sumă de 42,4 mil. lei, care comparativ cu situația din 1 ianuarie 2018 s-au redus cu 22,3 mil. lei sau cu 34,5 la sută.

Datoriile cu termen de achitare expirat (arieratele interne) ale bugetului public național la situația din 30 iunie 2018 au constituit 42,8 mil. lei. În comparație cu situația din 1 ianuarie 2018, acestea s-au majorat cu 6,2 mil. lei sau cu 16,9 la sută.

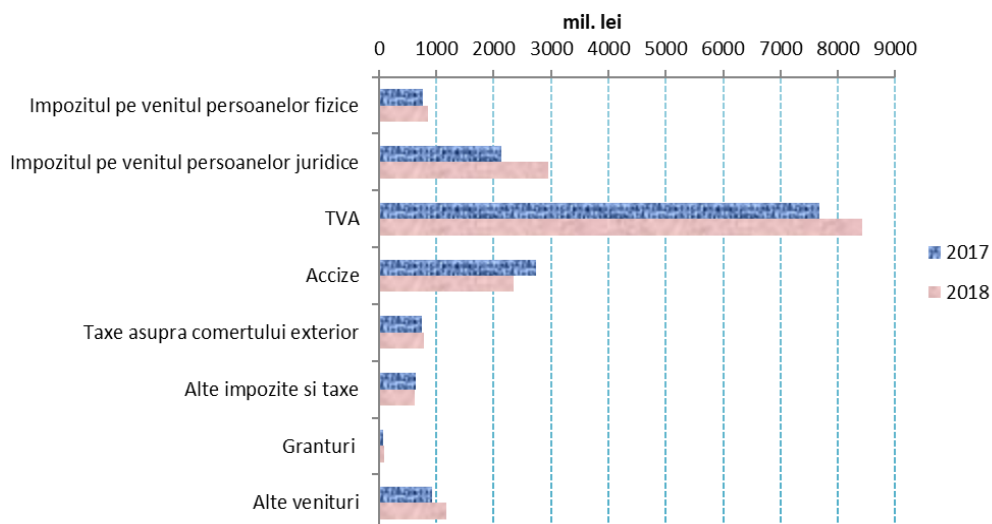
Executarea bugetului de stat în semestrul I 2018

În primul semestru al anului 2018, **veniturile totale ale bugetului de stat** au constituit 17 288,0 mil. lei, inclusiv:

- veniturile generale și colectate – 16 984,2 mil. lei,
- veniturile proiectelor finanțate din surse externe – 303,8 mil. lei.

Față de prevederile anuale, veniturile bugetului de stat în perioada vizată au înregistrat un grad de realizare de 46,8%, inclusiv PFSE - 43,8%. Comparativ cu perioada similară a anului precedent încasările s-au majorat cu 10,0%, inclusiv veniturile PFSE cu 3,2 ori.

Diagrama 6. Evoluția principalelor tipuri de venituri ale bugetului de stat în semestrul I

Factorii care au influențat creșterea veniturilor bugetului de stat în semestrul I 2018

În continuare, se prezintă descrierea factorilor principali care au influențat încasarea veniturilor în semestrul I 2018, comparativ cu perioada similară a anului precedent.

Impozitul pe venitul persoanelor fizice

Creșterea încasărilor de la impozitul pe venitul persoanelor fizice în semestrul I 2018 față de perioada respectivă a anului 2017 se explică prin:

- creșterea salariului mediu lunar pe economie, inclusiv în sfera bugetară (în trimestrul I +13,2% și +14,4% respectiv);
- prezentarea declarațiilor pe venitul obținut în anul 2017 și achitarea diferenței pozitive (creșterea +46,1%);
- creșterea gradului de conformare a contribuabililor la aspectul de înregistrare a contractelor de transmitere în folosință a proprietății imobiliare persoanelor fizice.

Tabelul 3. Impozitul pe venitul persoanelor fizice.

mil. lei

	2017	2018	devieri	
	semestrul I		+, -	%
impozitul pe venitul persoanelor fizice	760,3	859,6	99,3	113,1%

Impozitul pe venitul persoanelor juridice

Creșterea încasărilor de la impozitul pe venitul persoanelor juridice în semestrul I 2018 față de perioada respectivă a anului 2017 se datorează:

- obținerii de către contribuabili în perioada fiscală 2017 a unui profit mai mare, și respectiv determinarea venitului impozabil mai major și achitarea în cuantum mai mare a impozitului pe venit conform declarațiilor prezentate (profit 2016 - 16 204,4 mil.lei, profit

2017 - 25 267,4 mil.lei; venit impozabil 2016 – 21 796,6 mil.lei, venit impozabil 2017 – 28 363,5 mil.lei);

- majorării cotei impozitului pe venit, începînd cu 1 ianuarie 2018, de la 3% la 5%, pentru livrarea producției din fitotehnie și horticultură în formă naturală;
- majorării cu 1%, începînd cu 1 ianuarie 2018, a cotei de impunere a venitului din activitatea operațională, de la 3% la 4%.

Tabelul 4. Impozitul pe venitul persoanelor juridice

mil. lei

	2017	2018	devieri	
	semestrul I		+, -	%
impozitul pe venitul persoanelor juridice	2 132,3	2 947,6	815,3	138,2%

Taxa pe valoarea adăugată

Creșterea TVA în semestrul I 2018 se datorează:

- creșterii numărului de plătitori TVA cu 5,5% față de semestrul I 2017 (2017– 13 721 contribuabili, 2018 – 14 476 contribuabili);
- creșterii livrărilor impozabile la cota standard cu 8,8% și cotei reduse cu 1,1%;
- creșterii consumului gospodăriilor casnice (+ 4,3% în trimestrul I 2018);
- creșterea comerțului cu amănuntul și ridicata, precum și a serviciilor prestate populației;
- majorării volumului importurilor – cu 27,0% în 5 luni ale anului 2018 față de perioada respectivă a anului 2017.

Tabelul 5. Taxa pe valoarea adăugată

mil. lei

	2017	2018	devieri	
	semestrul I		+, -	%
Total TVA	7 686,8	8 425,2	738,4	109,6%
TVA intern	2 787,3	3 148,4	361,1	113,0%
TVA la import	6 088,3	6 622,1	533,8	108,8%
restituirea TVA	-1 188,8	-1 345,3	-156,5	113,2%

Accize

Încasările din accize în semestrul I 2018, față de perioada respectivă a anului 2017, s-au redus cu 388,4 mil.lei, ca rezultat a influenței următorilor factori:

- descreșterea încasărilor din accize la autoturisme cu 356,5 mil. lei (-54,7%), dintre care:
 - ✓ micșorarea cu 442 mil. lei - urmare a introducerii în regim vamal în perioada 1 ianuarie - 1 iulie 2017 a 18 714 autoturisme cu numere străine, care

au fost introduse în țară până la data de 1 noiembrie 2016. Acestea au fost vămuite cu plata accizei de doar 30%, potrivit modificărilor conform prevederilor Legii nr.280/2016.

✓ majorarea cu 85,5 mil. lei, urmare a creșterii numărului de autovehicule importate (în regim normal).

- creșterea încasărilor din accizele la produsele petroliere cu 145,2 mil. lei (+15,5%), ca rezultat al majorării cotelor accizelor la produsele petroliere, și volumelor fizice ale produselor petroliere importate (+3,1%).

- creșterea încasărilor din accizele la produsele alcoolice, vinuri și bere cu 13,3 mil.lei (+5,2%) ca rezultat a creșterii cotelor accizelor.

- reducerea încasărilor din accizele la tutun (produs și importat) cu 147,6 mil.lei (-20,6%), necătînd la creșterea cotelor accizelor. Volumele produselor din tutun - celor importate și produse pe teritoriu au scăzut în primele 5 luni 2018 cu 32%, din contul reducerii comenzilor din partea cumpărătorilor, precum și implementarea prevederilor art.16 din Legea privind controlul tutunului nr.278/2007.

Tabelul 6. Accize

mil. lei

	2017	2018	devieri	
	semestrul I		+, -	%
Total accize	2 734,2	2 345,8	-388,4	85,8%
accize interne	230,1	194,7	-35,4	84,6%
accize la import	2 571,4	2 268,9	-302,5	88,2%
restituirea accizelor	-67,3	-117,8	-50,5	175,0%

Taxa asupra comerțului exterior și operațiunilor externe

Creșterea taxei asupra comerțului exterior în semestrul I 2018 se datorează:

- majorării volumelor exporturilor și importurilor în perioada de 6 luni 2018 față de aceeași perioadă a anului 2017 - cu 27,9% și 25,4% respectiv atît din contul valorii cantitative, cît și din contul valorii statistice (produse petroliere, mărfuri electrocasnice, vehicule terestre, mărfuri de larg consum).

Tabelul 7. Taxa asupra comerțului exterior și operațiunilor externe

mil. lei

	2017	2018	devieri	
	semestrul I		+, -	%
Total	746,1	788,1	42,0	105,6%
taxa vamală	497,4	524,8	27,4	105,5%
taxa pentru efectuarea procedurilor vamale	215,6	228,6	13,0	106,0%
taxa consulară	33,1	34,7	1,6	104,8%

Alte venituri

Încasările din taxele pentru folosirea drumurilor, în semestrul I 2018, au constituit 467,8 mil. lei, cu 3,6 mil. lei (+0,8%) mai mult față de semestrul I al anului precedent.

Plăți pentru poluarea mediului, în semestrul I 2018, au fost încasate în sumă de 120,0 mil. lei, cu 14,6 mil. lei (-10,8%) mai puține decât în semestrul I 2017. Diminuarea încasărilor a fost condiționată de modificările operate în Legea 1540/1998 privind plata pentru poluarea mediului, prin care, au fost introduse un șir de scutiri noi, care au influențat asupra obligațiilor fiscale, precum și au fost modificate cotele pentru mărfurile livrate/importate. Totodată, a fost schimbat termenul de achitare și declarare a plăților pentru emisiile de poluanți, acesta fiind anual, pînă la data de 25 a lunii februarie, pentru perioada fiscală a anului precedent.

Veniturile din proprietate (dobînzii, dividende primite) în semestrul I 2018, au fost încasate în sumă de 272,0 mil. lei, cu 77,7 mil. lei (+40,0%) mai mult față de semestrul I 2017, în special, din contul dobînzilor la soldurile mijloacelor bugetare în conturi bancare cu 40,0 mil. lei (+82,9%) și dividendelor primite cu 37,4 mil. lei (+25,6%).

Încasările din amenzi și sancțiuni au crescut în semestrul I al anului 2017 cu circa 30,2 mil. lei (+18,0%), în special din contul intensificării controalelor din partea organelor abilitate prin lege.

Restanțele la plata impozitelor și taxelor la bugetul de stat au constituit la 30 iunie 2018 – 970,3 mil. lei, majorându-se cu 14,6 mil. lei sau cu 1,5% față de începutul anului.

În scopul stingerii obligațiilor fiscale și vamale ale contribuabililor restanțieri, au fost aplicate modalitățile de executare silită prevăzute în Codul Fiscal și Codul Vamal, și anume:

- încasări din conturile bancare ale contribuabililor;
- emiterea dispozițiilor privind suspendarea operațiunilor la conturile bancare;
- comercializarea bunurilor sechestrate;
- inițierea procedurii insolvenței în conformitate cu legislația în vigoare, dacă după ce s-au aplicat toate modalitățile posibile de executare silită, obligațiile fiscale și vamale nu au fost stinse în totalitate.

Cheltuielile bugetului de stat aprobate inițial în sumă de 41332,4 mil. lei, au fost majorate pe parcurs cu 652,1 mil. lei prin Legea nr.101 din 07.06.2018. Astfel, volumul prevăzut pe an a constituit 41984,5 mil. lei, fiind executat în sumă de 17850,1 mil. lei sau la nivel de 42,5%.

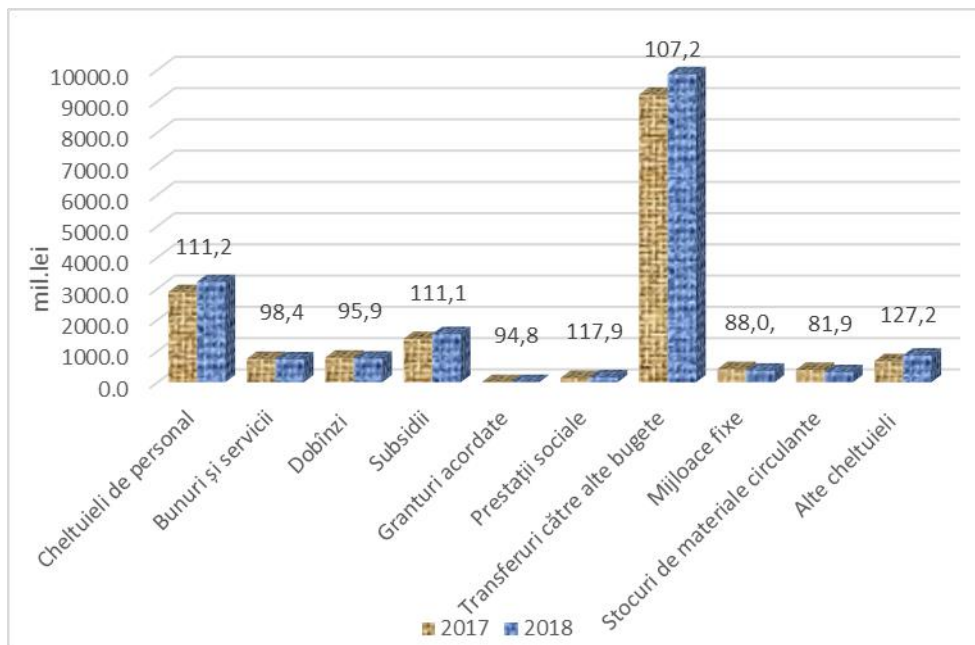
Ritmuri de creștere mai înalte decât media de executare pe buget s-au înregistrat în domeniile *protecție socială* (54,2%), *învățământ* (47,6%), *cultură și sport* (44%).

Comparativ cu semestrul I 2017 s-au înregistrat creșteri semnificative în domeniile *servicii de stat cu destinație generală* (+12,3%), *servicii în domeniul economiei* (+10,7%),

apărare națională (+10,9%), ordine publică și securitate națională (+7%) învățământ (+7,7%) și protecție socială (+5,7%).

În aspectul categoriilor economice (Diagrama 1.7), față de semestrul I 2017 au crescut considerabil cheltuielile pentru *subsidii (+11,1%), cheltuielile de personal (+11,2%), prestații sociale (+17,9 %), alte cheltuieli (+27,2%), transferuri către alte bugete (+7,2%)* .

Diagrama 7. Evoluția cheltuielilor bugetului de stat în semestrul I

Cheltuielile de personal au fost executate în sumă de 3211,6 mil. lei în creștere cu 323,4 mil. lei sau cu 11,2% comparativ cu semestrul I 2017. Creșterea respectivă este influențată de majorările salariale prevăzute în buget pe anul 2018 conform legislației.

Cheltuielile pentru **bunuri și servicii** s-au efectuat în volum de 737,7 mil. lei și au o descreștere de 1,5% comparativ cu semestrul I 2017.

Cheltuielile pentru **dobânzi** au fost executate în sumă de 757,8 mil. lei și au înregistrat o diminuare cu 4,1%. Diminuarea în cauză se explică în special prin reducerea cheltuielilor pentru serviciul datoriei de stat interne.

Pentru serviciul datoriei de stat externe au fost utilizate mijloace în sumă de **179,6 mil. lei** (10,8 mil. dolari SUA), ceea ce constituie 44,8% din suma precizată pe an. Una din cauzele nivelului scăzut de executare este aprecierea monedei naționale.

Pentru **serviciul datoriei de stat interne** în această perioadă au fost utilizate mijloace bănești în sumă de **578,3 mil. lei** ceea ce constituie 46.2% din suma precizată pe an. În perioada de gestiune, cheltuielile pentru serviciul datoriei de stat interne s-au micșorat cu 43,2 mil. lei sau cu 6,9 la sută în comparație cu perioada analogică a anului 2017. Acest fapt este datorat costurilor mai mici a VMS emise anterior.

Din suma totală pentru serviciul datoriei de stat interne au fost utilizate:

- **208,8 mil. lei** pentru plata dobânzii și cupoanelor la VMS emise pe piața primară (36,1%);
- **42,6 mil. lei** pentru plata dobânzii la VMS convertite (7,4%);
- **307,9 mil. lei** pentru plata dobânzii la VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat (53,2%);
- **19,1 mil lei** pentru plata dobânzii la VMS emise pentru crearea rezervei de lichidități (3,3%)².

Cheltuielile pentru **subsidii** au fost efectuate în sumă de 1 545,2 mil.lei și au înregistrat o creștere cu 11,1% comparativ cu semestrul I 2017, influențată în principal de subsidiile pentru gospodăria drumurilor și servicii în domeniul economiei.

Cheltuielile pentru **prestații sociale** au constituit 162,8 mil.lei și au înregistrat o creștere cu 17,9 % comparativ cu semestrul I 2017. Majorarea este legată de restructurarea Fondului republican de susținere socială a populației și finanțarea programelor cu destinație specială (ajutoarele materiale) prin intermediul Agenției Naționale de Asistență Socială.

Transferurile către alte bugete au atins cifra de 9 865,6 mil.lei cu o creștere față de semestrul I 2017 cu 7,2%. În cadrul acestora, cea mai mare creștere cu 8,7% au atins transferurile către bugetele locale.

Cheltuielile pentru **mijloace fixe** s-au executat în sumă de 376,0 mil.lei și au înregistrat o diminuare cu 10,7 % față de semestrul I 2017.

Pentru **stocuri de materiale circulante** cheltuielile au constituit 329,5 mil.lei, cu o diminuare cu 18,1 % comparativ cu semestrul I 2017.

Alte cheltuieli au fost efectuate în sumă de 858,9 mil.lei cu o creștere de 27,2% față de semestrul I 2017. În perioada respectivă au fost indexate bursele studenților și elevilor conform prevederilor art.3 din Legea 824-XII din 24.12.1991 privind indexarea veniturilor bănești ale populației. De asemenea s-au majorat cheltuielile pentru despăgubiri civile, cheltuielile în bază de contracte cu persoane fizice pentru prestarea serviciilor pe termen scurt.

Executarea bugetului de stat în primul semestru al anului 2018 s-a încheiat cu un **sold bugetar (deficit) în sumă de 562,1 mil. lei**, ce constituie 11,1% din suma precizată pe an.

Sursele de finanțare a deficitului au fost mijloacele din vânzarea și privatizarea patrimoniului public de stat (18,8 mil. lei), valori mobiliare de stat emise pe piața primară (219,8 mil.lei), împrumuturi debursate de către creditorii externi (718,9 mil. lei), surse din realizarea activelor băncilor aflate în proces de lichidare (136,8 mil. lei), alte surse interne (221,9 mil. lei), mijloace bănești din solduri (234,1 mil. lei).

Totodată, în perioada gestionară au fost onorate obligațiuni față de creditorii externi 866,9 mil. lei (echivalentul – 52,0 mil. dolari SUA), recreditate împrumuturi instituțiilor financiare și nefinanciare (-121,3 mil. lei).

² Pentru crearea rezervei de lichidități în anul 2017 au fost emise VMS în suma de 509,8 mil. Lei.

La situația din 30 iunie 2018, soldurile de mijloace bănești în conturile bancare a bugetului de stat au constituit suma de 4679,6 mil.lei.

În perioada de 6 luni 2018, la bugetul de stat s-au înregistrat creanțe cu termen expirat în sumă de 27,5 mil.lei, care comparativ cu situația din 1 ianuarie 2018 s-au micșorat cu 27,0 mil.lei sau cu 49,5 la sută.

Datoriile cu termen de achitare expirat (arieratele) ale bugetului de stat la situația din 30 iunie 2018 au constituit 12,3 mil.lei. În comparație cu situația din 1 ianuarie 2018, acestea s-au majorat cu 9,7 mil.lei, din cauza înregistrării cu întârziere a contractelor de achiziții publice în legătura cu reorganizarea instituțiilor bugetare.

Evoluții în domeniul datoriei de stat și altor angajamente condiționate în semestrul I 2018

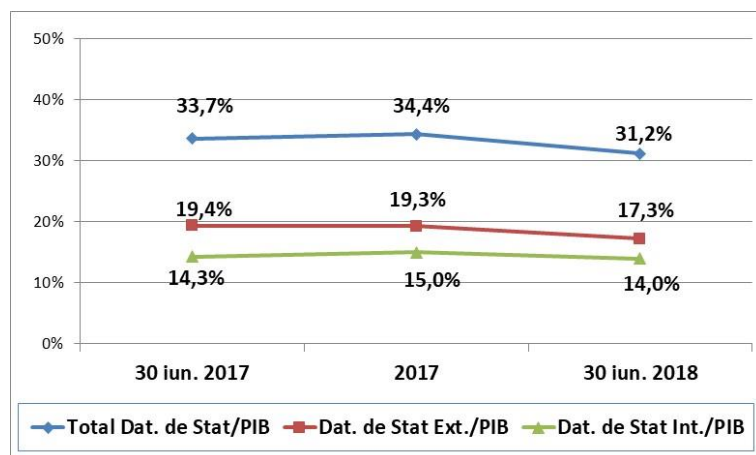
Soldul datoriei de stat

La situația din 30 iunie 2018, **soldul datoriei de stat** a constituit 50 927,0 mil.lei, fiind compus din 1 670,1 mil. dolari SUA *datorie de stat externă* (echivalentul a 28 128,7 mil. lei) și 22 798,3 mil.lei *datorie de stat internă*, înregistrând o diminuare comparativ cu sfârșitul anului 2017 cu 733,3 mil.lei sau cu 1,4%.

Diminuarea soldului datoriei de stat la situația din 30 iunie 2018 comparativ cu sfârșitul anului 2017 se datorează diminuării datoriei de stat externe denominată în monedă națională cu 953,1 mil. lei, fiind condiționată de finanțarea externă netă negativă pe parcursul perioadei de referință, dar și de fluctuația negativă a ratei de schimb a dolarului SUA față de alte valute pe parcursul semestrului I al anului 2018. Totodată, soldul datoriei de stat a fost influențat de majorarea datoriei de stat interne din contul emisiunii nete a VMS pentru finanțarea deficitului bugetului de stat în sumă de 219,8 mil. lei.

Ponderea datoriei de stat în PIB, la situația din 30 iunie 2018, a constituit 31,2%, înregistrând o diminuare în raport cu situația de la sfârșitul anului 2017 cu 3,1 p.p.

Diagrama 8. Evoluția datoriei de stat în PIB, 30 iunie 2017 – 30 iunie 2018, (%)

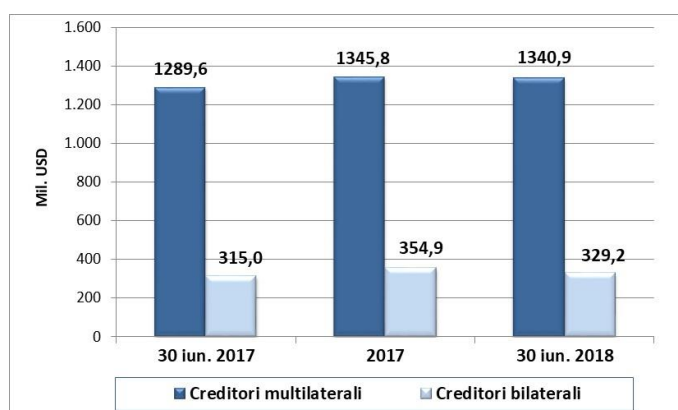

Datoria de stat externă

La situația din 30 iunie 2018, soldul datoriei de stat externe a constituit **1 670,1 mil. dolari SUA** (echivalentul a 28 128,7 mil. lei), fiind format în totalitate din datorie de stat externă directă.

De la începutul anului 2018, soldul datoriei de stat externe *exprimat în dolari SUA* a înregistrat o *micșorare* cu **30,6 mil. dolari SUA** sau cu 1,8%. Această modificare este justificată prin finanțarea externă netă negativă în valoare de **-8,1 mil. dolari SUA**, și fluctuația negativă a ratei de schimb a dolarului SUA față de alte valute în sumă de **-22,5 mil. dolari SUA**.

Diagrama 9. Structura datoriei de stat externe pe creditori, 30.06.2017-30.06.2018

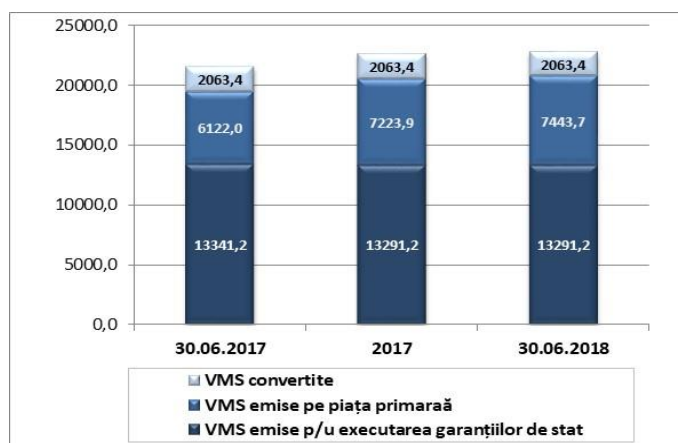

Datoria de stat internă

La situația din 30 iunie 2018, soldul datoriei de stat interne a constituit **22798,3 mil. lei**, dintre care:

- VMS emise pe piața primară - 7 443,7 mil. lei (32,7%)
- VMS convertite - 2 063,4 mil. lei (9,1%)
- VMS emise pentru unele scopuri stabilite de lege - 13 291,2 mil. lei (58,3 %)

Diagrama 10. Evoluția datoriei de stat interne, 30.06.2017-30.06.2018

Comparativ cu situația din 31 decembrie 2017, datoria de stat internă s-a majorat cu **219,8 mil. lei** sau cu 1,0 la sută, iar comparativ cu situația din 30 iunie 2017 s-a majorat cu **1271,7 mil. lei** sau cu 5,9 la sută. Modificarea datoriei de stat interne s-a produs din contul emisiunii nete a VMS pentru finanțarea deficitului bugetului de stat.

Creanțele interne

La situația din 30 iunie 2018, datoria BC „Investprivatbank” în proces de lichidare față de Ministerul Finanțelor a constituit **358,3 mil. lei**. Pe parcursul semestrului I 2018, BC „Investprivatbank” în proces de lichidare nu a efectuat nici un transfer în bugetul de stat.

Băncile în proces de lichidare „Banca de Economii” S.A., B.C. „Banca Socială” S.A și B.C. „Unibank” S.A au transferat la bugetul de stat în semestrul I 2018 suma de **136,7 mil. lei** din valorificarea activelor sale.

Astfel, la situația din 30 iunie 2018, datoria băncilor în proces de lichidare respective față de Ministerul Finanțelor a constituit **13 272,2 mil. lei**, dintre care:

- BC „Investprivatbank” S.A. – 358,3 mil.lei;
- „Banca de Economii” S.A. – 8 872,6 mil.lei;
- BC „Banca Socială” S.A – 2 198,0 mil. lei;
- BC „Unibank” S.A – 1 843,3 mil.lei.

În semestrul I al anului 2018 nu a fost efectuată nici o achitare a datoriei formate în urma executării garanțiilor de stat pentru împrumuturi interne. Astfel, la situația din 30 iunie 2018, datoria debitorilor garantați față de Ministerul Finanțelor a constituit **2,4 mil. lei**, ce reprezintă datoria S.A. „Flemingo-96” din mun. Bălți (în proces de insolabilitate prin lichidare) pentru dobânda și penalitatea calculată pentru dezafectarea mijloacelor bugetare.

Garanțiile de stat

În conformitate cu Legea nr.293 din 21.12.2017 privind unele măsuri în vederea implementării Programului de stat „Prima casă” și Hotărârea Guvernului nr.202 din 28.02.2018 „Cu privire la aprobarea Regulamentului de implementare a Programului de stat „Prima casă” în luna martie 2018 a fost lansat Programul de stat „Prima casă”. Creditele bancare acordate în cadrul Programului sunt garantate de către stat la o cotă de 50% din soldul creditului. Astfel, în Legea bugetului de stat pentru anul 2018 se prevede că soldul garanțiilor de stat interne nu va depăși 1000,0 milioane de lei.

În perioada martie – iunie 2018 în cadrul Programului au fost emise 160 garanții de stat în suma totală de 37,8 mil.lei în favoarea următoarelor bănci comerciale: BC „Moldova-Agroindbank” SA, BC „Moldindconbank” S.A., BC „Victoriabank” SA, BC „Mobiasbancă-Groupe Societe Generale” SA și BC „Eximbank SA”. La 30 iunie 2018 soldul creditelor garantate acordate în cadrul Programului a constituit 36,2 mil lei.(cifrele corecte)

Perspectivă de executare a bugetului public național până la finele anului

După cum a fost menționat în Introducere, urmare unor prognoze actualizate din luna martie curent, bugetele componente ale BPN au fost modificate (Legile 101/2018, 107/2018, 108/2018), comparativ cu bugetele aprobate inițial.

Astfel, în contextul mersului executării părții de venituri și de cheltuieli ale bugetelor, sunt perspective bune pentru executarea integrală a cadrului de cheltuieli prevăzut în legea bugetului pentru anul curent fără inițierea unei noi modificări de buget.

Ministru

Octavian ARMAȘU